

Ay'daki Kraterler Nasıl Oluşmuş? Bunu Görmek İçin Bir Etkinlik Yapalım!

Ay'a dürbünle baktığınızda, yüzeyinde bir sürü krater olduğunu fark edersiniz. Peki bu kraterler nasıl oluşmuş olabilir?

Güneş Sistemi'nde çok sayıda göktaşı bulunur. Bu göktaşları, Ay yüzeyine çarptığında izleri kalır. Bu izlere "krater" denir. Ay'da, küçüklü büyüklü pek çok krater bulunur. Bu kraterlerin en büyükleri kilometrelerce çapta bile olabilir. Ay yüzeyi pudra gibidir. Bu nedenle üzerinde küçücük bir göktaşının bile izi kalır. Kraterler, göktaşının çarpma hızına, ağırlığına ve çarpma açısına bağlı olarak farklı şekillerde olabilir. Ay'ın yüzeyinde gördüğümüz koyu renkli alanlar, kraterlerin çukur

bölgeleridir. Bu krater çukurlarının çok büyük olanları "Ay'ın denizleri" olarak adlandırılır. Ancak adlarını deniz olduğuna bakmayın, bu çukurlarda su bulunmaz. Ay'ın yüzeyindeki açık renk alanlar göktaşının etkisiyle oluşmuş yüksek bölgelerdir. Ay yüzeyindeki daha büyük yükseltiler de "Ay'ın dağları" olarak kabul edilir. Ay'daki her çukurun ve yükseltinin bir adı vardır. Etkinliğimizi yaparken oluşturacağımız "Ay yüzeyi" üzerindeki çukurları ve yükseltileri kendimize göre adlandırabiliriz.

Başlıyoruz!

- Gerekli Malzeme
- Gazete kâğıtları
 - Plastik bir kap
 - Un
 - Kakao
 - Taşlar ve bilyeler

1 Yerleri gazete kâğıtlarıyla kaplayın ve üzerine plastik kabı yerleştirin.

2 Plastik kabın içine 4-5 cm yükseklikte olacak miktarda un koyun.

3 Unun üzerine kakao serpin. Kakao, kraterleri daha kolay görebilmemizi sağlayacak.

4 Taş ya da bilyeleri farklı hız ve açılarda plastik kabın içine atın. (Bunu yaparken birbirinize zarar vermemeye dikkat edin.)

5 Taş ve bilyeleri oluşturdukları kraterleri bozmayacak şekilde plastik kabın içinden alın. Taş ve bilyeleri kabın içine tekrar tekrar atıp alabilirsiniz.

6 Oluşan kraterleri inceleyin. Kiminin büyük, kiminin küçük, kiminin de derin olduğu dikkatinizi çekecek. Göktaşlarının bu şekilleri nasıl oluşturduğu üzerinde düşünüp aranızda konuşun.

Ay Maketi Yapalım!

Bu etkinlik sırasında kullandığınız karışıma bir miktar su ve tutkal ekleyerek oyun hamuruna dönüştürebilirsiniz. Bu oyun hamurundan da büyük bir Ay maketi yapabilirsiniz. İsterseniz karışıma başka malzemeler de ekleyerek farklı gezegen yüzeyleri de oluşturabilirsiniz. Örneğin, içine turuncu yiyecek boyası ekleyerek bir Mars maketi de yapabilirsiniz.

Burcu Parmak
Çizim: Ayşe İnan Alican

Kaynak:

http://cse.ssl.berkeley.edu/AtHomeAstronomy/activity_05.html